

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Durumlarına İlişkin Görüşleri

Preschool Teachers' Views on Usage of Information Technologies

Aylin GÖK^{*}, Selahattin TURAN^{**} & Nidan OYMAN^{***}

Özet

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini kullanma durumlarına ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırmanın katılımcıları, İstanbul'da özel okullarda çalışan 10 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışmanın verileri, odak grup görüşmesi yapılarak toplanmıştır. Odak grup görüşmeleri, 2010 yılı içinde aynı grupta üç kez uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi, verilerin dökümünün yapılması ve içerik analizi olarak iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın en önemli bulgusu, okul öncesi öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini etkili bir şekilde kullandıkları zaman bu teknolojilerin öğrenci ilgi ve dikkat düzeyine yönelik olumlu bir gelişme yansıtmasıdır.

Anahtar sözcükler: Okul öncesi eğitim, okul öncesi eğitimde bilişim teknolojileri, okul öncesi öğretmenleri

Abstract

This study aimed at investigating effects of preschool teachers' usage of information technologies on student's level of interest and attention. The sample of the study was composed by the 10 pre-school teachers living in Istanbul and the data collection instrument was the 'focus group method'. Group meetings have been applied in three sessions with the same group members in 2010. Data assessment was realized in two sessions as data casting and content analysis. In this study, in the field of information technology at pre-schools computer, internet and smart board usage rates was approached. The most important finding of this study is that when the pre-school teachers use the information technologies under control and in enough time, this reflects the opinions of the students' attention and interest.

Keywords: Preschool education, information technologies in preschool, preschool teachers

* Öğretmen Özel Mürvet Evyap Okulları, aylingok@hotmail.com

** Prof. Dr. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, sturan@ogu.edu.tr

*** Araş. Gör. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, nidanoymann@hotmail.com

Giriş

Bilişim ve iletişim teknolojilerinin kullanımı okul öncesi eğitim-öğretim sürecindeki bütün müdür ve öğretmenlerin önem verdikleri bir olgudur. Her alanda insan yaşamını kolaylaştıran bilişim teknolojileri, her geçen gün giderek daha da yaygınlaşmakta, öğrencilerin öğrenme süreçlerinin ve gündelik yaşamlarının bir parçası haline gelmektedir. İnsan ve örgüt yaşamına bu denli çabuk giren ve bireysel/örgütsel yaşamı kolaylaştıran bilişim ve iletişim teknolojilerinden öğrencileri uzak tutmak imkânsızdır. Çocuklar, eğitim-öğretim ortamına ilk adım attıkları okul öncesi dönemden itibaren birçok teknolojik gelişmeyle karşı karşıya gelmektedir. Bilişim ve iletişim teknolojilerinin hızlı gelişimi, öğrenme deneyimini yeniden tanımlama gereğini doğurmuş ve öğrenciler ile eğitim deneyimi arasındaki etkileşimin daha anlamlı, daha etkili ve daha verimli olabilmesi için yeniden tasarlanması gereğini ortaya çıkarmıştır (Çakaloz, 2008; Prensky, 2001a, 2001b). ‘Net Nesli’ olarak tanımlanan ve 1980 sonrası doğan çocukların bilişim ve iletişim becerilerine sahip olma düzeyleri kendilerinden önceki nesilden oldukça ileri ve gelişmiştir. Yeni nesil bilişim teknolojilerini yaşamlarının farklı alanlarında etkin olarak kullanmakta ve digital bir yaşam sürdürdükleri söylenbilir (Bennett, Maton ve Kervin, 2008; Tapscott, 1998, 1999).

Bilişim teknolojileri kaynaklarını kullanarak öğrenciler birden fazla duyu organını aktif bir şekilde kullanabilmekte, teknolojik kaynaklardan faydalanmak etkili bir öğrenme sağlamaktadır. Öğrencilerin ilgi ve dikkat süreleri böylece daha uzun süreli olabilmektedir. Son çeyrek yüzyılda, eğitim örgütlerini, değişmeye zorlayan en büyük etkenlerden biri de hiç kuşkusuz bilişim teknolojilerindeki gelişme ve bu gelişmelerin birseysel ve örgütsel alanlara girişindeki hız olmaktadır. Öğretmenlerin kendilerini bu gelişmeler ışığında güncellemeleri ve güncel teknolojileri etkin kullanamamaları onların çeşitli güçlüklerle karşılaşmalarına sebep olmaktadır. Bu güçlüklerin en önemlilerinden birisi, öğrencilerin yaşam alanları içinde yer alan teknoloji ürünlerinin eğitim amaçlarıyla uyumlu olarak kullanabilmektir. Bilişim ve iletişim teknolojileri, sorunların çözülmesinde yeni seçenekler sunmaktadır. Bireylerin öğrenme süreci içerisinde kullandıkları bilgiyi uygulama becerilerine sahip olabilmeleri beklenir. Okul öncesi dönemden itibaren verilen eğitim-öğretim programlarında; çocuk, çevresinde sürekli iletişim araçlarıyla karşılaşır, sorgular ve merak duymaya başlar.

Eğitimde yeni teknolojilerin kullanılması ve yaygınlaştırılmasına yönelik ilköğretim kademesinden başlanarak teknoloji destekli eğitime geçilmesi, her okula internet erişiminin sağlanması ve eğitim programlarına uygun eğitim materyallerinin üretilmesi çalışmaları devam etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı,

bilişim ve iletişim teknolojilerinin Türk eğitim sistemi ile bütünleştirilmesi için birçok proje ve çalışmayı gerçekleştirmiştir (Şimşek ve Çınar, 2008). Türkiye’de eğitim sektörünün öğretim faaliyetleri içerisinde bilişim teknolojileri kullanımına önem verilmesi son yıllarda büyük artış göstermiştir. Eğitim bünyesinde bulunan öğretmenler bunun bilincine varmış, bu alanda bilişim teknolojisi açısından sürekli gelişmeler gösterecek eğitimler uygulamaya konulmuş, öğretmenler evlerinde ve çevrelerinde bilişim teknolojilerini kullanmaya başlamışlardır. Milli Eğitim Bakanlığı 2492 sayılı Tebliğler Dergisi’nde (1998) bilgi toplumunu, “bilgiyi arayan, ona ulaşabilen, ulaştığı ve elde ettiği bilgileri sınıflandırarak depolayabilen ve en iyi şekilde değerlendirebilen bireylerden oluşan toplumdur” şeklinde tanımlamaktadır. Türkiye’de özel ve devlet okullarında eğitim teknolojisinin kullanıldığı görülmektedir.

Öğrencilerin bilişim toplumunda; yeni bilgi ve beceri alanlarında uzmanlaşmaları, analiz ve karar alma becerilerine sahip olmaları, büyük bilgi yığınları içerisinde dolaşmayı öğrenmeleri gerekmektedir. Bu süreçte; öğrencilere yirmibirinci yüzyıl için gerekli ve hayatı yeni bilgi ve becerileri kazandırılması önemli hale gelmektedir (UNESCO, 2002). Bilişim teknolojileri özellikle öğrencilere yeni ve heyecan verici imkânlar sağlayarak, öğrenme ve öğretme yöntemlerini farklılaştırmaktadır. Eğitim ve okul sürecinde yer, mekân ve zaman olgularını değiştirerek eğitimde esnek yapılara geçilmesine önemli katkı sağlamıştır. Bilişim alanındaki gelişmelere uygun e-öğrenme materyallerine ulaşabilme ve öğrencinin zaman ve mekân sınırı olmadan öğrenmelerine izin veren yapılara doğru geçiş sağlanmaktadır (MEB, 2008).

Eğitim ve öğretim sürecinde, bilişim ve iletişim teknolojilerinin eğitim sistemine girmesiyle okul programlarında değişiklikler ve bilgi akışına yeni boyutlar getirilmiş, kalıplaşmış bilgi aktarımına giren eğitim sistemlerinde köklü değişikliklere neden olmuştur (Uşun, 2004). Bilişim teknolojileri ile çocuklar üzerindeki etkisi farklı çalışmalara konu olmuştur (Levin, Richardson ve Arefah, 2002; Levin ve Arefah, 2002). Çocukların öğrenmesinde bilişim teknolojilerinin maksimum derecede kullanılması ve bilişim teknolojilerinin eğitim süreci ile bütünleştirilmesi için dört kritik adım vardır: Gelişimsel olarak uygun programın seçimi, uygun web sitesinin seçimi, seçilen kaynaklar ile programın bütünleştirilmesi ve öğrenme deneyimlerini desteklemek için uygun bilişim teknolojilerinin seçimidir (Arnas, 2005, 36–47).

Bilişim ve iletişim teknolojileri her alanda olduğu gibi, eğitim alanında da köklü değişimlere neden olmaktadır. Daha nitelikli eğitim için bilgi ve iletişim alanlarındaki gelişmelerin eğitim programlarıyla bütünleştirilmesi kaçınılmazdır. Bilişim ve iletişim teknolojileri, eğitim ve öğretim ortamlarında etkin

olarak kullanılmaya başlanmış, internet kullanımının da yaygınlaşmasıyla çok daha farklı boyutlara ulaşmıştır. Bilişim teknolojilerinin eğitim alanındaki etkileri, onun eğitimde destekleyici bir araç olarak kullanılması ve eğitimde devrimsel değişimlere yol açmasıdır. Bu nedenle bilişim teknolojilerinin eğitimde destekleyici bir araç olarak kullanılması ve eğitimde devrimsel değişimler oluşturma becerisi üzerine etkilerinin incelenmesi gerekmektedir. Eğitimcilerin de bilişim teknolojilerini yaygın bir şekilde kullanmaya başlamaları ve ilgi duymaları, okul ortamında sundukları eğitim-öğretimin kalitesini arttırmış ve öğrenciler için daha dikkat çekici hale gelmiştir.

Amaç

Özel okullarda okul öncesi öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini kullanma durumlarına ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Alt Amaçlar

Özel okullarda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin bilişim teknolojilerine ilişkin tutumu ve bunları etkin olarak kullanabilme düzeylerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Özel okullarda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin bilişim teknolojilerinin kullanım alanlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

Özel okullarda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini kullanma düzeylerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, bir nitel araştırma tekniği olan olgu-bilim modeli yöntemi kullanılarak okul öncesi öğretmenlerinin bilişim teknolojileri kullanma derecesi ile öğrenci ilgi ve dikkat düzeyine etkisine ilişkin görüşleri saptanmıştır. Araştırmanın katılımcıları, 2009–2010 eğitim-öğretim yılı içerisinde özel anaokullarında çalışan ve fakültelerin Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Ana bilim Dalı mezunlarıdır. Ayrıca katılımcılardan 5 üye yüksek lisans öğrencisidir. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ‘kolay ulaşılabilir durum örnekleme’ türü kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi, araştırmaya hız ve pratiklik kazandıran bir yöntem olarak bilinmektedir. Bu yöntemde, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durum seçilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada örneklem seçiminden sonra görüşme yapılacak gruplar oluşturulmuştur. Birinci odak grup görüşmesinde bilişim teknolojilerini tanımlayıcı bilgilerle ilgili veri toplama, ikinci odak grup görüşmesinde bilişim teknolojilerinde öğrenci ilgi ve dikkat alanlarına ilişkin veri toplama, üçüncü odak grup görüşmesinde bilişim teknoloji araçlarını değerlendirmeye yönelik veri toplama amaçlanmıştır. Bu araştırmada odak grup görüşmesinin tercih

edilmesinin bir nedeni; okul öncesi öğretmenlerinin, bireysel ve özel görüşlerinin ortaya konmasından çok, eğitim-öğretim programı içerisinde bilişim teknolojilerini ne kadar aktif ve nasıl kullandıkları hakkında grup ortamında somut örnekler vermelerini sağlamaktır. Odak grup yöntemi, okul öncesi öğretmenlerinin, düşüncelerini ifade etmelerini desteklemeye ve böylece programa ilişkin kendi algılarını ve yaşantılarını daha net ve açık yüreklilikle ortaya koymalarına ortam hazırlar.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri grup odak görüşmeleri yapılarak elde edilmiştir. Odak grup görüşmesine katılan kişiler görüşmelere gönüllü olarak katılmışlardır. Görüşmeye katılan katılımcı öğretmenlerin hepsi kadın, yaşları 24 ile 33 yaşları arasında olup yaş ortalaması 29 yıl civarında, meslekî deneyimleri ise 1 ile 9 yıl arasında değişmekte olup ortalama 5 yıl civarındadır. Araştırmada odak grup tartışması yönteminin bir gereği olarak, katılımcılara yöneltilen soru listesini içeren form, araştırmacı tarafından geliştirilerek kullanılmıştır. Görüşme soruları belirlenmeden önce, okul öncesi öğretmenlerinin bilişim teknolojilerine yönelik düşüncelerini yansıtan görüşme formu özel okullarda çalışan okul öncesi öğretmenlerine uygulanmıştır. Veri toplamak üzere formda yer alan ve katılımcılara yöneltilen sorular; bilişim teknolojilerine bakış açıları, ne kadar etkin ve hangi amaçla kullanıldıkları, ne gibi yaşantılarının olduğu ve gördükleri temel sorunların ne olduğu, ne gibi önerilerde bulduklarına ilişkin görüşlerini içerecek ana başlıklar altında toplanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesi sürecinde frekans analizinden yararlanılmıştır. Alt problemler esas alınarak gruplandırma yapılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda olumlu-olumsuz tutumlar ortaya konmuştur. Grup görüşmeleri ile elde edilen veriler yorumlanmış ve görüşmelerden alıntılar yapılarak bu yorumlar desteklenmiştir. Araştırmanın veri işleme sürecinde içerik analizi yapılarak kodlar oluşturulmuş, daha önceden belirlenen kavramların yanı sıra verilerin kodlanması esnasında ortaya çıkan kavramlara göre yapılmıştır. Ardından kodları genel düzeyde açıklayan temalar belirlenmiş ve bulgular yorumlanmıştır. Yapılan kodlama sonucunda ortaya çıkan veriler ile problem durumuna ait nitel verilerin sayısal analizi yapılmıştır.

Bulgular

Özel okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin bilişim teknolojilerine ilişkin tutumlarını ve bu teknolojileri etkin olarak kullanabilme düzeylerini belirlemeye yönelik yapılan odak grup görüşmelerinin içerik analizi sonucunda ortaya çıkan sayısal analizi Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Özel Okullarda Çalışan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bilişim Teknolojilerine İlişkin Tutumları ve Bunları Etkin Olarak Kullanabilme Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Bilişim teknolojilerine ilişkin tutum ve kullanım düzeylerine ilişkin görüşler	Katılımcılar										Toplam (f)	Yüzde (%)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Sosyalleşmeyi olumsuz etkiliyor	1		1	1	1	1		1		1	7	70
Bilişim teknolojilerinin etkisi olduğunu düşünüyorum	1	1	1					1	1	1	7	70
Günlük hayatta kişisel amaçlı olarak kullanıyorum	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	100
Etkin bir şekilde ve sık kullanılıyor	1	1	1		1	1		1	1	1	8	80
İlgi ve dikkat çeken etkinlikler uyguluyorum	1	1	1		1	1	1	1	1	1	9	90
Eğitim-öğretim ortamlarını sunuyorum	1	1	1		1	1		1	1	1	8	80
İlgi ve dikkat düzeyine etkisi var	1	1	1	1	1	1	1	1	1		9	90
Öğrenmede kalıcıdır, ilgi ve dikkat düzeyinde kullanıyorum	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	100
Tutumum olumludur	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	100

10 üyenin katıldığı birinci odak grup görüşmesi değerlendirmesi sonucunda katılımcılar teknolojinin program içinde amaca uygun ve görsel materyaller kullandığında öğrenciler için faydalı olabileceğini belirtmektedirler. Ayrıca katılımcıların %70'i, teknoloji kullanımının amaca uygun şekilde kullanılmadığı zaman, çocuğun sosyalleşmesini olumsuz yönde etkileyeceğini ifade etmiştir.

“...Bu doğrultuda yadsınmayacak gerçekler vardır. Eğitimde olumlu etkileri vardır. Ama yan etkilerinin olumlu etkilerinden daha fazla olduğunu düşünüyorum. Özellikle sosyalleşme alanında. Yani bir anda çocuğu bilgisayara ortak ediyorsunuz. Cep telefonlarının da etkili ve faydalı olduğunu düşünmüyorum. Eski okuluma kesinlikle kullanmıyordum okuluma ders esnasında...” (Üye 4: 30 yaş, lisans mezunu, 3 yıldır öğretmen).

Araştırma kapsamında bilişim teknolojilerine yönelik tutumları sorulduğunda katılımcıların %70'i bilişim teknolojilerinin öğrenciler üzerinde olumlu katkısı olduğunu, %10'u çocuğu olumsuz etkilediğini ve %20'si ise hem olumlu hem de olumsuz şekilde etkilediğini savunmaktadırlar. Katılımcıların çoğu, ailelerinin de etkisiyle küçük yaşta bilişim teknolojilerini kullanmaya başladıklarını ifade etmiş, bazı katılımcılar ise bilişim teknolojileriyle üniversite çağına geldikten sonra ihtiyaç duyduklarını belirtmektedirler. Katılımcıların %100'ü bilişim

teknoloji araçlarını kişisel amaçla kullandıklarını ifade etmektedirler.

“...İlkokul çağlarımda tanıştım, ama ilk olarak hayata geçirmem okullarda bilgisayar kullanmakla başladı. Lise ve üniversitede verilen ödevlerde araştırma yapmama fayda sağladı. ..Özel hayatımda da bilgisayar, internet ve fotoğraf makinesi kullanıyorum...” (Üye 9: 25 yaş, lisans mezunu, 1 yıldır öğretmen).

Eğitim-öğretim esnasında kullanılan aktiviteler ve kullanma sıklığı sorulduğunda katılımcıların %80'i bilişim teknolojilerini; Türkçe dil etkinliklerinde görsel materyaller ve power point sunularıyla, akıllı tahtada resimli hikâye okuma tekniğiyle, matematik ve fen etkinliklerinde, dikkat çalışmalarında etkili bir şekilde kullanmakta olduklarını belirtmişlerdir. %20'si ise bilişim teknoloji kaynaklarının kurumlarında çok yaygın şekilde kullanılmadığını ifade etmişler ve materyal yetersizliğinden dolayı da kendilerinin etkin bir şekilde kullanamadıklarını dile getirmişlerdir. Öğrencilerle birlikte yapılan ve öğrencilerin dikkat ve ilgisini çeken etkinliklerden bahsederken katılımcıların %90'ı bilgisayar, internet ve akıllı tahta gibi bilişim teknolojileri materyallerini kullanarak öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini çekebilecek etkinlikler hazırlayıp, uyguladıklarını ifade etmişlerdir.

“...Smartboardun kütüphanesindeki karakterleri kullanarak çocuklarla bir tiyatro sahnesi oluşturduk ve

karakterleri sahneye yerleştirip bununla ilgili olarak bir öykü oluşturmuştuk. Çocuklar aktif olarak katılmışlardı...” (Üye 7: 24 yaş, lisans mezunu, 2 yıldır öğretmen).

Öğrenci ilgi ve dikkat düzeyini artırıcı etkinlikler planlanırken, ilgi ve dikkati üst seviyede tutmak için bilişim teknolojilerinden faydalanmada her hedefe yönelik, yaş grupları dikkate alınarak, çocuk merkezli ve planlı bir şekilde uygulanan eğitim-öğretim ortamlarının öğrencilere sunumunda, katılımcıların %80’i görsel öğeler kullanılarak öğrencilerin konsantrasyon süresini artırıcı, etkili ve yenilikçi etkinliklerin seçilmesine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir.

“...Yapılan toplantılarda çocukların yaş düzeylerine uygun olarak planlıyoruz çalışmalarımızı. Sadece görsel olarak desteklemek değil, yaratıcılık alanında çalışmalarına da destek veriyoruz... Bunun dışında yaptığımız aktivite toplantılarında artılarına ve eksilerine göre bakarak değerlendiriyoruz. Ona göre yapılandırıp tekrar eğitimimiz içinde uyguluyoruz...” (Üye 2: 30 yaş, yüksek lisans öğrencisi, 8 yıldır öğretmen).

Bilişim teknolojileri kullanıldığı zaman öğrenci ilgi ve dikkat düzeyine etkisine yönelik değişikliklere ilişkin katılımcıların %90’ı her gelişim alanını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Öğrencinin hayal gücünü kullandığı, aynı zamanda etkinliklerin her öğrencinin yaş grubuna uygun, öğrencilerin dikkat süresini uzatacak ve konsantrasyonlarını arttıracak şekilde hazırlandığında ilgi ve dikkat düzeyi üzerinde değişiklikler olduğu görülmüştür. İmkânlar yeterli olduğu takdirde bilişim teknoloji kaynaklarını daha sık kullanma eğiliminde bulunduğu katılımcılar tarafından dile getirilmiştir.

“...Dikkat çekici etkinlikler yapıldığında olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum...” (Üye 7: 24 yaş, lisans mezunu, 2 yıldır öğretmen).

“... Bilgisayarı hazırlayıp sandalyeleri, minderleri düzenlediğimde öğrencilerde bir heyecan

oluyor. “Ne zaman başlayacağız?” ve “Ne zaman izleyeceğiz?” gibi... (Üye 9: 25 yaş, lisans mezunu, 1 yıldır öğretmen).

Bilişim teknolojilerini, öğrenmede kalıcılığı sağlamak, öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini çekmek adına katılımcıların tamamı, kurumlarından kaynaklanan imkân yetersizliği yüzünden zorluk yaşadıklarını, imkânların yeterli olması durumunda bilişim teknolojilerini daha sık kullanmak istediklerini dile getirmişlerdir. Öğrenmede kalıcılık, ilgi ve dikkat düzeyini arttırmak için önceden plânlı olunması, pekiştiricilerin seçiminde farklı materyallerin kullanılması, farklı aktivitelerle konunun desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir.

“...Farklı materyaller kullanabiliriz. Ölçüm yapabiliriz. Kendini daha iyi ifade edebilen bir çocuk için farklı materyaller kullanmak önemli olabilir...” (Üye 4: 30 yaş, lisans mezunu, 3 yıldır öğretmen).

Araştırma kapsamında yöneltilen sorularda grup üyelerinin çoğu bilişim teknoloji kaynaklarını kullanmada istekli ve ilgili oldukları, bilişim teknolojilerinin eğitim alanında kullanımına yönelik olumlu tavırlar sergiledikleri gözlenmiştir. Katılımcıların tamamı, bilişim teknolojileri materyallerini daha yaygın ve daha aktif bir şekilde kullanmayı öğrenmek istediklerini, teknoloji ile ilgili olan yenilikleri sürekli takip etmek istediklerini ve kendine özgü ürünler geliştirmek istediklerini ifade etmektedirler.

“...Bilişimi takip etmek gerekirse daha verimli bir eğitim daha olumlu cevaplar almak için bencede bu teknolojiyi kullanmak gerekiyor...” (Üye 1: 33 yaş, yüksek lisans öğrencisi, 7 yıldır öğretmen).

“...Hayatı kolaylaştırıyor. Kullanmamam gerekse bile ben kullanmayı düşünüyorum...” (Üye 4: 30 yaş, lisans mezunu, 3 yıldır öğretmen).

Özel okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin bilişim teknolojilerinin kullanım alanlarına ilişkin yapılan odak grup görüşmelerinin içerik analizi sonucunda ortaya çıkan sayısal analizi Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Özel Okullarda Çalışan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bilişim Teknolojilerinin Kullanım Alanlarına İlişkin Görüşleri

Kullanım alanlarına ilişkin görüşler	Katılımcılar										Toplam (f)	Yüzde (%)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Okulumuzda öğrenme sistemleri var	1	1	1							1	4	50
İlgi ve dikkat sürekliliğini artırıyor	1	1	1	Katılmadı	1			1			5	62
Etkinlik esnasında olasılıkları plânlıyoruz	1	1	1				1	1	1	1	7	88
Farklılıklar yapmayı düşünmüyoruz	1	1	1		1	1		1	1	8	100	

Katılımcıların %50'si çalıştıkları kurumlarda bilişim teknolojilerini kullanmayı gerektiren veya internet üzerinden desteklenen eğitim programları, eğitici oyunlar, öğrenci izleme ve benzeri yazılımların mevcut olduğunu belirtmektedir. Kurumlarının teknoloji kullanımına ilişkin yeterli derecede destekleyici bir tutuma sahip olmamalarından dolayı katılımcılar, bu teknolojinin kullanılmasında geri kaldıklarını ifade etmektedirler.

“...Bizim okulumuz bilişim teknolojileriyle ilgili konularda çok açık değil. O nedenden dolayı kullanmıyoruz...” (Üye 6: 29 yaş, yüksek lisans öğrencisi, 10 yıldır öğretmen).

Katılımcıların %62'si okul öncesinde sunulacak etkinliklerin öğrencilerin ilgi ve dikkat düzeyini etkileyecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Katılımcıların %88'i bilişim teknolojileri araçlarını ve materyalleri kullanmadan önce dikkat edilmesi gereken pek çok unsur olduğunu, bu materyallere etkinliğin uygulanmasından önce karar verilmesi gerektiğine, etkinlik anında meydana gelebilecek olasılıkların düşünülerek plânlaması gerektiğini belirtmektedirler.

“...Öncelikle grubu çok iyi tanımak ve materyali kullanırken içeriğinin öğrencinin yaş düzeyine uygun şekilde seçilmesi gerekir düşünüyorum...” (Üye 1: 33 yaş, yüksek lisans öğrencisi, 7 yıldır öğretmen).

“...Çocukların korkabileceği resimler oluyor. Bunlara daha önceden bakarak dikkat ediyorum...” (Üye 4: 30 yaş, lisans mezunu, 3 yıldır öğretmen).

Araştırmaya katılan öğretmenler bilişim teknolojilerini uyguladıkları etkinliklerde aktif bir şekilde kullandıklarını belirtmişlerdir. Fakat her özel okulun bilişim teknolojilerine karşı tutumu farklı olduğu için kullanım sıklığı ve çeşitliliği farklılık göstermektedir. Bazı öğretmenler bilişim teknolojilerinin öğrenci ilgi ve dikkatini çektiğini düşündüğü halde materyal yetersizliğinden teknoloji çok sık kullanamamaktadır. Kendilerine imkân sunulduğu takdirde, bu teknolojileri daha sık kullanmayı istediklerini dile getirmişlerdir. Katılımcılar odak grup görüşmelerinde var olan durumdan farklı olarak kendilerinin bilişim teknolojilerinin kullanımına yönelik fikirler beyan etmiş, çeşitli önerilerde bulunmuşlardır.

“...Öğrencinin meselâ ailesi ile birlikte yaptığı bir projeyi kendi evinden arkadaşlarına tanıtacağı bir ortam yaratılmasını isterdim... Meselâ çocuk o gün okula gelmiyor. Biz okuldan çocuğun evine bağlanıyoruz internetle. Öyle bir çalışma geldi aklıma...” (Üye 2: 30 yaş, yüksek lisans öğrencisi, 8 yıldır öğretmen).

“...Tüm imkânlar sunulsaydı eğer çizgi film yapmak isterdim. Keşke daha kolay olsaydı kendi çizgi filmimizi yapardık. Daha çok çocuk merkezli olarak yapardık...” (Üye 9: 25 yaş, lisans mezunu, 1 yıldır öğretmen).

Özel okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini kullanma düzeylerine ilişkin yapılan odak grup görüşmelerinin içerik analizi sonucunda ortaya çıkan sayısal analizi Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Özel Okullarda Çalışan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Kullanma düzeylerine ilişkin görüşler	Katılımcılar										Toplam (f)	Yüzde (%)	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
Çeşitli yöntemler uyguluyorum	1	1	1	Katılmadı	1		1	1	1		Katılmadı	7	88
Teknolojiden yararlanıyorum	1	1	1		1	1	1	1	1			8	100
Önerilerde bulunuyorum	1	1	1		1	1	1	1	1			8	100

Tablo 3'te görüldüğü gibi, katılımcıların %88'i derslerinde ve uyguladıkları etkinliklerde bilişim teknolojilerine ilişkin çeşitli yöntemler kullandıklarını ifade etmektedirler.

“...Öncelikle bu çalışmaya başlamadan önce bir ön hazırlık çalışması yaptığımızdan bahsetmiştik. Burada çocukların işleyeceğimiz konuyla ilgili ne kadar bilgileri olduğunu zaten görebiliyoruz. Bunun

dışında çocuklarla yaptığımız çalışmalarını arşivleyerek takip etme şansımız oluyor. Çocuklarla yaptığımız sohbetlerle geri bildirim alabiliyoruz. Belki aralıklarla çocukları değerlendirebiliyoruz...” (Üye 1: 33 yaş, yüksek lisans öğrencisi, 7 yıldır öğretmen).

“... Benim de kullandığım etkinlikler eğer doğru seçilmişse, çocuğun ilgi ve yaşına uygun bir etkinlikse gerçekten dikkat çekici oluyor. Bunu da nasıl anlıyorum?”

Geri dönüşlerle. Çocuk bizim hiç dikkat etmediğimiz detayları fark etmiş olabiliyor. Soru-cevap tekniğiyle bunu anlayabiliyoruz...” (Üye 7: 24 yaş, lisans mezunu, 2 yıldır öğretmen).

Katılımcılar, bilişim teknoloji araçlarını kullanırken yaptıkları ön çalışmalarda, çocuğun rahatı ve özgüven duygusu için yapılması gerekenleri, kullanılan materyalin daha önceden kullanılabilirliğinin test edilmesi, uygun öğrenme ortamının sağlanması ve bir ön çalışma yapılması gerektiğini ifade etmektedirler.

“...Fiziksel ortamı evet düzgün şekilde hazırlamak çok önemli. Ön hazırlıkta da planlı olmamız gerekiyor. Ben ortamın sessiz olmasına dikkat ediyorum... Programlı olmak gerek her şeyden önce. Aracı kullanmadan önce öğretmenin kendi sınaması gerek diye düşünüyorum...” (Üye 3: 28 yaş, yüksek lisans öğrencisi, 2 yıldır öğretmen).

Etkin, hızlı ve çağdaş bir eğitim yönetiminin sağlanması için teknolojiden yararlanma adına katılımcıların tamamı teknoloji kullanımının önemine vurgu yapmakta ve bu konuda çeşitli önerilerde bulunmaktadır.

“...Teknoloji kolay elde edilebilen bir şey olmalı... Öğretmenlerini yetilerinin geliştirilmesi gerekiyor. Mutlaka anaokulundan itibaren öğrencilere resmi olarak bilgisayar dersi konulması gerek diye düşünüyorum...” (Üye 6: 29 yaş, yüksek lisans öğrencisi, 10 yıldır öğretmen).

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; katılımcıların bilişim teknolojilerini sınıflarında kullanılması konusunda istekli oldukları görülmüştür. Dolayısıyla sınıf içerisindeki etkinliklerde bilişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanmakta olduklarını ve bu tutumlarının öğrencilere de olumlu olarak yansıdığı anlaşılmaktadır. Böylece öğrenciler, öğretmenlerinin olumlu tutumlarından etkilenerek teknolojiye karşı olumlu tutum sergilemektedirler. Öğretmenlerin teknoloji kaynaklarını etkin bir şekilde kullanması, farklı etkinlikler hazırlamaya çalışmaları ve istekli olmalarıyla bilişim teknolojileri eğitim-öğretim programı ile bütünleştirilmiş bulunmaktadır. Hazırlanan etkinliklerde bilişim teknolojileri kullanımıyla öğrenci ilgi ve dikkat derecelerinin değiştiği ve olumlu yönde etkilendiği vurgulanmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırma ve analizler sonucunda bilişim teknolojilerinin öğrenci ilgi ve dikkat düzeyine ilişkin görüşlerde; bilişim teknolojilerine karşı olumlu katkısı, kişisel amaçla ve günlük hayatta kullanımı, etkin bir şekilde kullanımı etkileyen faktörler ve kullanım sıklığı, ilgi ve dikkat çeken etkinlikler eğitim-öğretim ortamlarının sunumu, bilişim teknolojisinin ilgi ve dikkat düzeyine etkisi,

öğrenmede kalıcılık ve ilgi dikkat düzeyinde bilişim teknolojileri kullanımı, ilgi ve dikkatin kullanımı ve sürekliliği ve uygulanan yöntemlerde öğrenci ilgi ve dikkat düzeyini arttırmış olduğu bulgulanırken, sosyalleşmeye olumsuz etkisi ve eğitmeni kontrolünde kullanılmadığı zaman çocuğu olumsuz etkilediği belirlenmiştir.

Eğitmenin çalıştığı kurumun bilişim teknoloji materyallerindeki çeşitliliğin ve okul müdürünün tutumunun, eğitmenin etkinliklerinde bilişim teknolojilerini etkin ve aktif bir şekilde kullanımını engellediği belirlenmiştir. Eğitmeni tutum ve alışkanlıkları önemlidir. Eğitmeni, eğer bilişim teknolojilerini kullanmadaki alışkanlıklarını eğitim ortamına yansıtırsa, daha etkin bir eğitim ortamı sunacağı anlaşılmıştır. Okul öncesi kurumlarda, etkinliklerin daha aktif ve kalıcı bir şekilde sunulması için öğretmenler, farklı materyaller ve sunuş teknikleri ve strateji geliştirmeleri gerektiği sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak geliştirilen önerilere bakıldığında; hazırlanan eğitim programı, yıllık ve günlük planlar, esnek bir şekilde, yenilikçi, yaratıcı düşüncüyü destekleyen, problem çözme becerilerini, olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurabilme yeteneklerini, karar verme becerilerini geliştiren hedefleri ve kazanılması beklenen hedef davranışları içermelidir. Çocukların gelişim düzeyleri dikkate alınarak aktiviteler hazırlanmalıdır. Öğretmen, çocukların özgürlüğünü kısıtlamadan onların gelişimlerini desteklemelidir. Öğretmen, alanı ile ilgili yeterli bilgiye ve anlayışa sahip olmalı, özellikle de çok iyi gözlemci olmalıdır. Öğretmen ancak bu şekilde çocukları daha iyi tanıyarak, onların ruhsal sorunlarını ve davranış problemlerini erken tespit etme olanağı bulabilir. Böylelikle okul-aile ve gerektiğinde uzman kişi işbirliği ile bu problemlere çözüm bulmak kolaylaşmaktadır. Bilinçli bir eğitim için teknolojiyi anlayan, inovasyona açık, teknolojiyi seven ve uygulayan öğretmenlere ihtiyaç vardır. Yaşam boyu eğitim stratejisiyle ilerlenmelidir. Teknoloji eğitiminin ülke ihtiyaçlarına göre yönlendirilmesi amacıyla yurtiçinde teknoloji önceliklendirmesi yapan kurum ve kuruluşlarla (Ör., TÜBİTAK, Milli Savunma Bakanlığı vb.) işbirliği yapılmalı ve bu programların düzenlenmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

- Arnas, Y. (2005). Okul öncesinde bilgisayar destekli eğitim. *Eurasian Journal of Educational Research*, 20, 36-47.
- Bennett, S., Maton, K., ve Kervin, L. (2008). The ‘digital natives’ debate: A critical review of the evidence. *British Journal of Educational Technology*, 39 (5), 775-786.
- Çakaloz, B. (2008), *Lojistik yönetiminde simülasyon temelli eğitim yaklaşımları*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.

- Levin, D. ve Arafah, S. (2002). *The digital disconnect: the widening gap between Internet-savvy students and their schools*. Washington DC: PewInternet & American Life Project. İndirilme Tarihi Mayıs, 2011; <http://www.pewinternet.org/>
- Levin, D., Richardson, J., & Arafah, S. (2002). *Digital disconnect: students' perceptions and experiences with the Internet and education*. P. Baker & S.Rebelsky (Editörler), Proceedings of EDMEDIA, World Conference On Educational Multimedia, Hypermedia and Telecommunications (pp.51-52). Norfolk, VA: Association for the Advancement of Computingin Education.
- MEB. (1998). *2492 Sayılı Tebliğler Dergisi*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2008). *EğİTek'i Tanıyalım Klavuzu*. Ankara: MEB.
- Preknsy, M. (2001a). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9 (5),1-6.
- Preknsy, M. (2001b). Digital natives, digital immigrants, part II: Do they really think differently? *On the Horizon*, 9 (6), 1-6.
- Şimşek, N. & Çınar, Y. (2008). *Okul öncesi dönemde fen ve teknoloji öğretimi*. Ankara: Anı.
- UNESCO. (2002). *Information and communication technology in teacher education: A planning guide*. Paris: Yazar.
- Tapscott, D. (1998). *Growing up digital: the rise of the Net generation*. NY: McGraw-Hill.
- Tapscott, D. (1999). Educating the Net generation. *Educational Leadership*, 56 (5), 6-11.
- Uşun, S. (2004). *Bilgisayar destekli öğretimin temelleri*. Ankara: Nobel.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.